

معاونت آموزشی دانشگاه

دانشکده پرستاری و مامایی

طرح درس جامع

(روزانه)

عنوان درس: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی

اساتید درس: دکتر پوران اخوان اکبری

رشته و مقطع: کارشناسی

تعداد و نوع واحد: ۱ واحد نظری

پیش نیاز درس: تشریح ۱ و ۲، فیزیولوژی، ایمنی شناسی، میکروب شناسی

هدف کلی درس: آشنایی دانشجویان با اصول معاینه بالینی و گرفتن شرح حال و چگونگی انجام معاینات فیزیکی

شرح درس: در این درس دانشجویان با اصول معاینات بالینی بیماران، گرفتن شرح حال و چگونگی معاینات فیزیکی بیماران آشنا می شوند.

الف: طرح دوره (Course plan):

جلسات آموزشی نظری:

شماره جلسه	عنوان جلسه	ارائه؛ استاد
۱	اصول ارتباط با بیمار و مصاحبه و اخذ شرح حال	دکتر پوران اخوان اکبری
۲	بررسی عمومی و معاینه پوست، مو، ناخن	
۳	بررسی و معاینه سر و گردن	
۴	بررسی و معاینه قفسه سینه و ریه ها	
۵	قلب و عروق / عروق محیطی و سیستم لنفاوی	
۶	بررسی و معاینه شکم و پستان	
۷	بررسی و معاینه سیستم عضلانی اسکلتی و دستگاه عصبی	
۸	بررسی و معاینه دستگاه تناسلی زنان و کودکان	

نحوه ارائه درس (Teaching Method): سخنرانی ☒ پرسش - پاسخ ☒ بحث گروهی ☒ آزمایشگاهی ☐ نمایشی ☐ حل مسأله ☐
نحوه ارزشیابی: تکوینی (میان ترم) ☒ تراکمی (پایان ترم) ☒ کتبی: (تشریحی ☒ تستی ☒ شفاهی ☐ عملی ☐

نحوه ارزشیابی:

معیارهای ارزشیابی	درصد نمره	سهم نمره (از ۲۰ نمره)
حضور فعال و منظم در کلاس	۱۰	۲
فعالیت ها و تکلیف آموزشی	۱۰	۲
آزمون های کلاسی و میان ترم	۲۰	۴
امتحان پایان ترم	۶۰	۱۲
جمع کل	۱۰۰٪	۲۰

منابع: (پیشنهادی وزارت بهداشت- درمان و آموزش پزشکی)

۱. معاینات بالینی و روش گرفتن شرح حال، باربارایتز ۲۰۲۱
۲. نشانه شناسی و معاینات بالینی برای دانشجویان مامایی ۱۳۹۸
۳. برک، جانان. اس. ۲۰۲۰. بیماریهای زنان برک و نواک. ترجمه بهرام قاضی جهانی: نشر گلبان
۴. فیلم های آموزشی معاینات بدنی دانشگاه علوم پزشکی تهران

ب: طرح درس (lesson plan):

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی		موضوع درس: معرفی درس و مبحث اصول ارتباط با بیمار و مصاحبه برای اخذ شرح حال		تدوین: گروه مامایی / اخوان اکبری	
هدف کلی: دانشجو باید با اصول ارتباط با بیمار و مصاحبه برای اخذ شرح حال و بخش های مختلف شرح حال گیری آشنا شود.								
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی
۱)	ضرورت اخذ شرح حال را بیان کنند.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی آغازین پرسش شفاهی
۲)	تفاوت ارزیابی جامع و هدفمند را توضیح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۳)	اصول ارتباط با بیمار را بیان کند	شناختی	دانش					
۴)	اصول مصاحبه با بیمار در بالین را توضیح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۵)	اجزا مختلف شرح حال کامل سلامتی را بیان کند.	شناختی	دانش					
۶)	نکات مهم در گرفتن شرح حال را بیان نماید.	شناختی	دانش					

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی					
موضوع درس: بررسی عمومی و معاینه پوست، مو، ناخن			نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۵-۱۴۰۴					
تدوین: گروه مامایی / اخوان اکبری								
هدف کلی: دانشجو باید بررسی عمومی و معاینه پوست، مو و ناخن را فرا بگیرد.								
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی
۱	اجزا مرور سیستم ها در شرح حال گیری را بیان کند	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی پرسش شفاهی، مشارکت در بحث کلاسی
۲	اجزا و مقادیر نرمال علایم حیاتی را ذکر کند.	شناختی	دانش					
۳	روش گرفتن علایم حیاتی را توضیح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۴	ویژگیهای پوست سالم را از نظر رنگ ، قوام ، رطوبت ،حرارت و ...شرح دهد	شناختی	درک و فهم					
۵	مراحل و نحوه معاینه مو و ناخن را نشان دهد.	عاطفی	دریافت					
۶	ضایعات مو و ناخن را از روی عکس شناسایی نماید.	عاطفی	دریافت					
۷	معاینه پوست را عملاً بطور نمایشی در مقابل آینه انجام دهد	مهارتی- حرکتی	اجرای مستقل					
۸	وسایل معاینه فیزیکی را از روی عکس شناسایی نماید	مهارتی	دریافت					

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی		نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۳-۱۴۰۴		موضوع درس: بررسی و معاینه سر و گردن		تدوین: گروه مامایی/اخوان اکبری	
هدف کلی: دانشجو باید با نحوه معاینه اجزا مختلف سر و گردن و غدد لنفاوی آشنا شود.		شماره جلسه: ۳							
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی	
۱	اختلالات جمجمه را شرح دهد.	شناختی	درک و فهم	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی و پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور فیلم آموزشی	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی پرسش نهایی، مشارکت در بحث کلاسی	
۲	معاینه گردن را توضیح دهد.	شناختی	درک و فهم						
۳	نحوه معاینه تیروئید را شرح داده و برای همکلاسی خود انجام دهد.	شناختی مهارتی- حرکتی	اجرای مستقل						
۴	معاینه غدد لنفاوی سر و گردن را شرح دهد.	شناختی	درک و فهم						
۵	مراحل معاینه چشم و ملتحمه را بیان کند.	شناختی	دانش						
۶	معاینه میدان بینایی و ملتحمه چشم را انجام دهد	مهارتی- حرکتی	اجرای مستقل						
۷	معاینه دهان، بینی و سینوس ها را شرح دهد	شناختی	درک و فهم						

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی		نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۳-۱۴۰۴		شماره جلسه: ۴		
موضوع درس: بررسی و معاینه قفسه سینه و ریه ها		تدوین: گروه مامایی / اخوان اکبری		هدف کلی: دانشجو اصول کلی بررسی و معاینه قفسه سینه و ریه ها را فرا بگیرد.				
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت های تکمیلی
۱)	مراحل معاینه قفسه سینه را شرح دهد.	شناختی	درک و فهم	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی و پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور فیلم آموزشی	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی پرسش نهایی، مشارکت در بحث کلاسی
۲)	علائم بیماری ریوی را لیست نماید.	شناختی	دانش					
۳)	پوزیش های مختلف برای معاینه ریوی و شنیدن صدای ریه را نام ببرد.	شناختی	دانش					
۴)	خصوصیات صداهای طبیعی و غیر طبیعی ریه را شرح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۵)	ترتیب سمع نقاط مختلف قفسه سینه را ذکر کند.	شناختی	دانش					
۶)	صداهای ریه را با استتوسکپ گوش نماید.	عاطفی	دریافت					

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی						
موضوع درس: معاینه قلب و عروق / عروق محیطی		نیمسال و سالتحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۳-۱۴۰۴						
تدوین: گروه مامایی / اخوان اکبری		شماره جلسه: ۵						
هدف کلی: دانشجو با اصول معاینه قلب و عروق و عروق محیطی آشنا شود.								
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیتهای تکمیلی
۱)	مراحل معاینه قلب و عروق را توضیح دهد.	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی و پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور فیلم آموزش	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی، مشارکت در بحث کلاسی
۲)	نحوه معاینه نبض را توضیح داده و معاینه نبض های مهم را بر روی بدن خود انجام دهد.	شناختی - مهارتی - حرکتی	درک و فهم / اجرای مستقل					
۳)	سوفل قلبی را تعریف کرده و دلایل ایجاد آن را بیان کند.	شناختی	درک و فه					
۴)	صداهاى قلبی را در ویدئو آموزشی گوش دهد.	عاطفی	دریافت					
۵)	معاینه ورید ژوگولار را توضیح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۶)	شناسایی و لمس ضربان اپیکال را بیان کند.	شناختی	دانش					
۷)	علائم و نحوه بررسی بیمار از نظر ترومبوز اندام را بیان کند	شناختی	دانش					

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی		موضوع درس: بررسی و معاینه معاینه شکم و پستان		تدوین: گروه مامایی / اخوان اکبری		
هدف کلی: دانشجو با نحوه بررسی و معاینه شکم و پستان آشنا شود.								
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی
۱	تقسیم بندی قراردادی آناتومیک شکم را بیان کرده و روی مانکن نشان دهد.	شناختی مهارتی- حرکتی	دانش/ مشاهده و تقلید	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی و پرسش و پاسخ	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور مانکن	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی، مشارکت در بحث کلاسی
۲	شرایط محیط انجام معاینه شکمی را ذکر نماید.	شناختی	دانش					
۳	نحوه لمس کبد، طحال و کلیه را توضیح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۴	عضله دیاستاز رکتوس را در بدن خود شناسایی و لمس نماید	شناختی مهارتی- حرکتی	اجرای مستقل					
۵	نحوه تشخیص فتق دیافراگمی را شرح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۶	الگوهای درد شکمی را توضیح دهد.	شناختی	درک و فهم					

					اجرای مستقل	مهارتی- حرکتی	زاویه دنده ای مهره ای را روی مانکن شناسایی نماید.	(۷)
					دانش	شناختی	نحوه بررسی حساسیت CVA را بیان کند.	(۸)
					دانش	شناتی	وضعیت های مختلف مشاهده پستان را بیان کند	(۹)
					اجرای مستقل	مهارتی- حرکتی	معاینه سینه را به سبک 7 P بیان کرده و و روی مولاژ انجام دهد.	(۱۰)

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی		رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی		نیمسال و سالت تحصیلی: نیمسال اول ۱۴۰۳-۱۴۰۴		شماره جلسه: ۷			
موضوع درس: بررسی و معاینه سیستم عضلانی اسکلتی و دستگاه عصبی		تدوین: گروه مامایی / اخوان اکبری		هدف کلی: دانشجو با نحوه بررسی و معاینه سیستم عضلانی اسکلتی و دستگاه عصبی آشنا شود.					
ردیف	هدف های رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	یادگیری	حیطه	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی

ارزشیابی آغازین، پرسش شفاهی، مشارکت در بحث کلاسی	۹۰ دقیقه	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور چک کش رفلکسی	سخنرانی	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	دانش	شناختی	مراحل معاینه دستگاه عضلانی- اسکلتی را توضیح دهد.	(۱)
					درک و فهم	شناختی	درجه بندی استجکام عضلانی را توضیح دهد	(۲)
					دانش	شناختی	اصول کلی و مراحل معاینه عصبی را شرح دهد.	(۳)
					دانش	شناختی	معاینه سطح هوشیاری را توضیح دهد.	(۴)
					دانش	شناختی	معاینه ۱۲ زوج عصبی را توضیح دهد.	(۵)
					مشاهده و تقلید	مهارتی- حرکتی	معاینه رفلکس های مهم را روی دانشجو انجام دهد.	(۶)
					دانش	شناختی	آزمون های تعادل مخچه ای را شرح دهد.	(۷)

عنوان درسی: نشانه شناسی و معاینات فیزیکی			رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی		موضوع درس: بررسی و معاینه دستگاه تناسلی زنان و کودکان		تدوین: گروه مامایی / اخوان اکبری	
هدف کلی: دانشجو نحوه بررسی و معاینه دستگاه تناسلی زنان و کودکان را فرا گیرد.								
ردیف	هدفهای رفتاری (دانشجو پس از پایان درس قادر خواهد بود):	حیطه یادگیری	سطح حیطه	مکان آموزش	نحوه ارائه درس	رسانه و وسیله	زمان (دقیقه)	شیوه ارزشیابی و فعالیت‌های تکمیلی
۱	آمادگی های لازم قبل از شروع معاینه ژنیتال بیمار را بیان کند	شناختی	دانش	کلاس مندرج در برنامه کلاسی	سخنرانی	وایت بُرد کامپیوتر ویدئو پروژکتور ماکت	۹۰ دقیقه	ارزشیابی تکوینی، پرسش شفاهی، مشارکت در بحث کلاسی
۲	موارد مهم در بررسی ظاهری ناحیه تناسل را ذکر کند.	شناختی	دانش					
۳	موارد مهم در بررسی واژن و سرویکس را شرح دهد.	شناختی	درک و فهم					
۴	شیوه اسپکولوم گزاری را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۵	روش گرفتن نمونه پاپ اسمیر را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۶	نخوه معاینه دو دستی بیمار را توضیح دهد.	شناختی	دانش					
۷	پوزیشن و مراحل معاینه ژنیتال کودکان را شرح دهد.	شناختی	دانش					
۸	روی مولاژ اسپکولوم گزاری را انجام دهد.	مهارتی- حرکتی	اجرای مستقل					